

A Cápasuli ikonikus lakói

Régi vágya volt állatkertünk közönségének, hogy nagyobb termetű, a nyílt tengeri (pelágikus) zónában élő cápafajokat is láthasson. A Cápasuliban több ilyen cápát is meg lehet csodálni. A fajleírásokat az állatkert honlapjának hírei között is meg lehet találni:

zoobudapest.com/ezt-latnod-kell/hirek/a-capasuli-mosolygos-nebuloja

Feketeúszójú vagy feketefoltú szirtcápa (*Carcharhinus melanopterus*)

A többi cápánkhoz hasonlóan ők is a Cápasuli legnagyobb, nettó 660 ezer literes medencéjében láthatók, ám a számukra biztosított tér ideiglenesen hálóval van elválasztva a medence többi részétől, ahol a többi cápa (dajkacápák, zebracápa) lakik.

Két szirtcápánk, Trisztán és Izolda már majdnem ötéves állatok, méretük pedig jelenleg egy méter körül van. Az ilyen korú és méretű egyedek rendszerint már ivarérettnek számítanak, de idősnek még egyáltalán nem mondhatók. Elméletben akár 25 évig is élhetnek, de azért a gyakorlatban a 10-15 évesnél idősebb állatok már nagy-nagy ritkaságnak számítanak. Egy ilyen cápa akár két méteresre is megnőhet.

A szirtcápák (hívják őket szirticápáknak és korallcápáknak is) többsége a trópusi égvő tengerinek, óceánjainak lakója. Ez a helyzet a feketeúszójú szirtcápákkal is. Elterjedési területük az úgynevezett Indopacifikus régióra terjed ki, amely az Indiai-óceán trópusi vizeit, illetve a Csendes-óceán középső és nyugati részét foglalja magába, ide értve persze a

kapcsolódó tengerrészeket is. A faj tehát a Vörös-tengertől, illetve a Mozambiki-csatornától az Ausztráliát övező vizeken át egészen Hawaii-ig megtalálható. A feketeúszójú szirtcápa a sekélyebb vizeket kedveli, a legjellemzőbb élőhelyei a korallzátonyok, amelyek világában az egyik legjellemzőbb csúcsragadozónak számít. Az emberre azonban nem

különösebben veszélyes: a cápatámadásokat dokumentáló nemzetközi adatbázis szerint csak néhány, ehhez a fajhoz köthető, nem provokált cápatámadásról tudunk, ám ezek közül egy sem volt halálos.

A kisebb halaknak már inkább van félnivalójuk a feketeúszójú szirtcápáktól. A tengeri pérhalaktól az ajakoshalig számos különféle csontoshal, valamint kisebb rájak és cápák, és persze fejlábúak, kalmárok, polipok és tintahalak, illetve különféle rákok is szerepelnek az étlapján. Sőt még tengeri kígyókat, vagy a part mentén fészkelő madarak fészkeiből vízbe pottyant fiókákat is szokott fogyasztani.

Egyébként az is előfordul, hogy a feketeúszójú szirtcápák – persze különösen a kisebb, fiatalabb példányok – válnak zsákmányállattá. A náluknál nagyobbra növő tigriscápáktól és szürke szirtcápáktól is van félnivalójuk, mi több, egy-egy nagyobb óriás fűrészesség is elragadhatja őket, ha nem vigyáznak.

Bár a cápák között vannak tojással (természetesen cápatojásról van szó, amely nemigen hasonlít pl. a madártojásra) szaporodó fajok is, a feketeúszójú szirtcápa elevenszülő cápafaj. A vemhességi idő – élőhelytől függően – 7 és 11 hónap közötti, az újszülöttek 30-50 centiméteresek, és általában 2-5 szokott lenni belőlük egy-egy ellés alkalmával.

A pöttyös mintázatú zebracápák

Legnagyobb zebracápánk – tisztes nevén Phileas Fogg – már most is látványos, méretes állat, pedig még két éves sincs. A későbbiekben pedig tovább fog nőni, hiszen a zebracápák akár két és fél méteresre is megnőhetnek, különösen a hím állatok, amilyen a mi zebracápánk is. Egyébként az eddig megfigyelt legnagyobb példány hossza a három és fél métert is elérte.

A zebracápa (*Stegostoma fasciatum*) a cápák csaknem ötszáz fajt számláló közösségén belül törzsfajlódási szempontból különleges fajnak számít, hiszen nincsenek vele közeli rokonságban álló fajok: éppen ezért a zebracápák családjába csupán ez az egy faj tartozik. A Cápasuliban bemutatott négy cápafaj közül ennek a fajnak a természetvédelmi helyzete a leginkább aggasztó, így nem véletlen, hogy a Nemzetközi Természetvédelmi Unió besorolása szerint a zebracápa a veszélyeztetett fajok kategóriájába tartozik.

Az úgynevezett indopacifikus régió lakója, Kelet-Afrika partjaitól egészen az

ausztrál partokig, sőt a Palau környéki vizekig lehet találkozni vele. Általában a part közeli sekély vizeket, korallzátonyok környékét kedveli, illetve azokat a vizeket, ahol néhány tucat méter mélységben lévő, homokos, sík tengerfenék van. Nagyritkán azonban a nyílt tengerre is kimerészkedik. Bár kiváló úszó, sokszor pihen az aljzaton, a tengerfenéken.

Testhelyzete ilyenkor is nagyon jellemző, általában a mellúszóira támaszkodva, fejét felemelve az áramlással szemközt szokott elhelyezkedni, mert így az áramló víz elegendő oxigénnel teli vizet hoz a kopolyúiba.

Legfontosabb táplálékát a különféle puhatestűek, illetve rákok képezik. A kemény páncéllal rendelkező zsákmányt ügyesen roppantja szét, fogazata is ehhez alkalmazkodott. A fentiek mellett természetesen kisebb halak is szerepelnek az étlapján. Az emberre – a cápák többségéhez hasonlóan – teljesen veszélytelen.

A dajkacápáink

Két külön fajukat mutatjuk be: a rozsdás dajkacápát (*Ginglymostoma cirratum*), és a homokszínű dajkacápát.

A rozsdás dajkacápa (*Ginglymostoma cirratum*), az Atlanti-óceán Afrikához, illetve Amerikához közel eső part menti vizeiben, valamint a Csendes-óceán keleti felének ugyancsak Amerikához közel eső part közeli részeiben jellemző, kifejezetten a trópusi-szubtrópusi övezetben. Időnként az Európához közel eső vizekben, elsősorban a Vizcayai-öbölben is talál-

kozni lehet velük. A gondozók egyelőre mindhármuknak a Margit nevet adták. Persze azóta már kezdik kiismerni a három állat egyedi személyiségjegyeit: például a legkisebbik Margit napi aktivitását általában nem a másik két fajtársához, hanem a homokszínű dajkacápához igazítja. A másik két Margit viszont sokkal önállóbb, de mindegyikükre igaz, hogy a hangulatuk nagyon változó.

A **homokszínű dajkacápa** (*Nebrius ferrugineus*) szintén a partokhoz közel eső vizekben érzi jól magát, ám ez már indopacifikus elterjedésű faj, Kelet-Afrika, Dél- és Délkelet-Ázsia, illetve Ausztrália partjaihoz közel eső vizeiben számít őshonosnak. Túlságosan gyakorinak azonban nem mondható, olyannyira, hogy a Nemzetközi Természetvédelmi Unió (IUCN) sebezhető fajként tartja számon. A mi homokszínű dajkacápánk, akit a gondozók Bömbinek hívnak (ami emlékezetes név, mert egy nálunk született, ma már Afrikában élő oroszlánt is így hívnak), kifejezetten barátságos, érdeklődő jószág. Gondozói szerint, ha épp olyan kedve van, „mindenütt ott van a nagy busa fejével”, olyannyira, hogy időnként szelíden meg kell fogni és odébb kell tenni, ha munkatársaink épp a medencében dolgoznak.

A cápák és a ráják a porcos halak csoportjába (Chondrichthyes) tartoznak, de a cápasuliban akadnak bőségesen a csontos halak (Osteichthyes) képviselői is.

Óriás fűrészessügér

Az itt élő csontos halak többsége rajhal, de akad itt egy óriás fűrészessügér (*Epinephelus lanceolatus*) is. Ez a faj a korallszirtek halfaunájában az egyik legnagyobbra növő csontos halnak számít, a legnagyobb példányok két méteresnél is nagyobbra nőhetnek. A mi óriás fűrészessügérünk ennél ugyan jóval kisebb, de így is majdnem 80 centiméteres.

Ez a faj az indopacifikus térség vizeiben, az Indiai- és a Csendes-óceán trópusi övezetében őshonos. Általában nem túl nagy mélységben, rendszerint csak néhány, esetleg néhány tucat méterrel a felszín alatt tartózkodik. Ragadozó életmódot folytat, étlapján kisebb különféle halak és rákok szerepelnek, de a nagyobb példányok kisebb tengeri teknősöket, vagy nem túl nagy méretű cápákat is zsákmányul ejthetnek. A Cápasuliban lakó cápákat természetesen nem fenyegeti veszély: egyrészt, mert a mi óriás fűrészessügérünk ehhez azért még nem elég nagy (hiszen a cápáink közül már most is vannak méternél hosszabbak), ráadásul az állat külön medencében kapott helyet.

Az óriás fűrészessügérnek van egyébként más érdekessége is. Például, hogy az ivadékok eredetileg mind nőtények, ám egy részük később hímmé alakulhat át, attól függően, hogy egyébként mennyi hím állat van a környéken.